

OSOBLIWY (797) *ai*

osobliwy (788), **osobliw** (2), *osobliwy a. osobliw* (7).

-íf- (20), -ís- (3), -íz- (2), -í- (772); -l- (795), -ł- (2).

Oba o jasne.

comp i sup -osobliwszy (27 + 13). *sup* nã- (10), nãj- (3) *Mącz* (2), *VotSzl*; nã- (10), na- (1); nã- : na- *BibRadz* (2:1); ~ nãj- (2), naj- (1); nãj- *VotSzl*, nãj- : naj- *Mącz* (1:1).

sg m N osobliwy, nãosobliwszy (73). ◊ *G* osobliw(e)go (21). ◊ *D* osobliw(e)mu (4). ◊ *A* osobliwy, osobliwszy (43), osobliwého (4); -ého (1), -(e)go (3). ◊ *I* osobliwym, osobliwszym (31), osobliw(e)m *RejPs* (2). ◊ *L* osobliwym (6), osobliw(e)m (1) *ZapMaz*. ◊ *f N* osobliwã, (na)osobliwszã (41), osobliwa (1), osobliw(a) (5); ~ (*attrib*) -ã (35); ~ (*praed*) -ã (6), -a (1) *BudBib*. ◊ *G* osobliwój, osobliwszój (81), osobliwyj (2) *MurzHist*, *MurzNT*, osobliwé (1) *OpecŻyw*; ~ -ój (17), -(e)j (64). ◊ *D* osobliw(e)j (5), osobliwyj (1) *MurzHist*. ◊ *A* osobliwã, (nã)osobliwszã (76). ◊ *I* osobliwã, (nã)osobliwszã (30). ◊ *L* osobliw(e)j (8). ◊ *V* osobliwã (1), osobliw(a) (2). ◊ *n N* osobliwé (53); -é (3), -(e) (50). ◊ *G* osobliwého, (nã)osobliwszého (59); -ého (11), -(e)go (48). ◊ *D* osobliw(e)mu (3). ◊ *A* osobliwé, osobliwszé (56); -é (9), -(e) (47). ◊ *I* osobliwym (17), osobliw(e)m (3) *MetrKor*, *RejPs* (2). ◊ *L* osobliwym (10), osobliwem, osobliwszém (3); -ém (2) *MurzNT*, *Strum*; -ém : -ym *GliczKsiąż* (1:1); ~ -ém (1) *Strum*, -em (1) *MurzNT*, -(e)m (1). ◊ *pl N m pers* osobliwi (5). *subst* osobliwé, nãosobliwszé (34), osobliwy (1) *FalZioł*, -é (10), -(e) (24). ◊ *G* osobliwych, osobliwszych (38). ◊ *D* osobliwym (5), osobliw(e)m (1) *LibLeg*. ◊ *A m pers* osobliw(e) (3). *subst* osobliwé, osobliwszé (48); -é (8), -(e) (40). ◊ *I m* osobliw(e)mi (3) *RejPs*, *WerKaz*, *SkarKaz*, osobliwymi (2) *BierEz*, *KrowObr*. *f* osobliw(e)mi (2). *n* osobliwymi (1). ◊ *L* osobliwych, osobliwszych (11).

Składnia comp: *osobliwszy nad kogo* (3). ◊ *Składnia sup*: *ze wszech naosobliwszy* (1).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVIII w.*

1. *Wyjątkowy, inny niż wszyscy, dziwny, zwracający uwagę; szczególnie dobry; singularis Mącz, Modrz, JanStat, JanPrzyw, Cn; praecipuus Vulg, Mącz, Calep, Cn; specialis Mącz, JanStat, JanPrzyw, Cn; insignis Modrz, Calep, Cn; eximius, peculiaris, proprius Mącz, Cn; decorus, differentius Vulg; celebritatis, insolitus, praeclarus, rarus Mącz; exquisitus, istus Modrz (478) : March¹ Av; Zywot Ezopá Frygá Mędrca obyczáynego [...] z niektórymi też inych łlawnych Mędrcom Przykłady ofobliwymi/ á bårzo śmiefznymi itez krotochwilnymi. BierEz kt; Piełń o zmártwych wftaniu za procesyã. Drugá ofobliwé noty. OpecŻyw kt; PatKaz I 2v; PatKaz III 122v; y nyrkam ielth ofobliwa pomocz to ziołko. FalZioł I 29d, +2, I 30a, 32d, 50a, 86b (14); BielŻyw nlb 4, 94, 145; GlabGad P8v; ZapWar 1535 nr 2413; WróbŻołt B7v; RejPs 39, 67v, 70v, 86v, 138v (12); SeklWyzn F, f3; LibMal 1546/111; Potim kaplan ma pytacz [...] iellli ktory grzech/ ma o łfoblywy [!] ktory by grizł łamnięnie iego SeklKat Xv; RejKup o3; HistAlHUNG A4; co infzym Bóg dáł/ ku ofobliwyi pocieciefze [!]/ zwłafzcza łtarości ich/ to się mnie włyftko piełnem s łtało MurzHist O3, A2, B4, E4, P3v, Q3; MurzNT 58v, 93v, 151; KromRozm II q2v, y2; Abowiem nikt/ bez ofobliwego obyáwyenya bożego/ wybránya czyyego/ áni fwego włafnego pewyen nye yełt KromRozm III Dv, A6, G6, M3v [2 r.] M4, M5, P3v; BielKom E, F2v; GliczKsiąż L7; Pan Bog W. W. ofobliwã chuc s przyrodzenia ku Muzycze [...] dáć raczył. LubPs A2, B4v, G4v, N4v, N5v, O6 (14); GroicPorz Bv, oo4 źp; Prorocy łã/ ktore*

Pan Bog ofobliwym nádchnieniem/ y wykładáním pińmá świętego/ obdárovác ratzył *KrowObr* 4, 50v, 65, 82, 100, 176, 242v; Więc żwirzątká rozliczne pod drzewy buiáią/ Rogi dziwne y bárwy ofobliwe máią. *RejWiz* 24v, 185v, Cc4, Cc5 *żp*; O nieobiáwieniu táiemnic/ o nieprzyimowánium perfon/ o niekorych ofobliwych złościách *Leop Eccli* 42 *arg*, *Luc* 4/32; Wíśniowieckich to narod/ ofobliwy bywał *RejZwierz* 92v, 102, 115v; Įprawilichmy ku końcowi Reieftr/ ku prędfzemu mieyfc potrzebnych znaleźieniu/ zebrałszy ie tám wżytki ktore fię nam naofobliwfc zdály *BibRadz* *6, *4v, *5, *5v, I 3d *marg*, 8b *marg* (11); *OrzRozm* F2v, G2v, N, P3v, V v; Był człowiek ofobliwey náuki y rozumu/ przeto był łobie zhołdował wżytki pány *BielKron* 180v, 1v, 21v, 57, 105v, 143v (17); *KwiatKsiąż* B2, F2, K4v, P4; *LeovPrzep* F4; Mecaenas [...] ten był ofobliwey łáski przeciw Vergiliufowi y Horatiufowi Poetom onego wieku bárzo sławnym *Mqcz* 212b, 36d, 55d, 83d, 91c, 127b (17); [*poganie*] Hetmánom śwym łłupy pozłóciłtę lali/ ofobliwe groby budowáli *OrzQuin* R4, L, Rv, T4v, Y3v; O ofobliwfczych Znáimionach przychodzących przed chorobą. *SienLek* 19, 73, 128v, 136, 140v, 148; *SienLekAndr* a2v, a3; *RejAp* 201, Ee3; KRol ieden Dánáyfki miał ofobliwą miłóść ku trzem Krolom *HistRzym* 99v; Y ofobliwe á pociefzliwe náuki s tych dwu histori y nam tu łá zoftáwione. *RejPos* 44v, 1, 32, 34v [2 r.], 47v, 58v (20); *RejPosWiecz*² 93v; *BialKat* 173v; Potym baczyć mamy w piśmie rozmaíte obyczáie/ á ofobliwe czthery: bycia s Kryftulem. *GrzegŚm* 35, 7, 11, 22, 52; Przez ktore łłowá y Obrzędy/ sítawa sie [*kapłan*] tłumáczem y pośrzednikiem miedzy Bogiem y ludźmi. A ten iest ofobliwy vrząd Káplánfki. *KuczbKat* 245, 15, 60, 65, 85 [2 r.], 95 (13); Reyeftr álbo pokazánie krotkie mieyfc ofobliwfczych/ dla prędfzego ználezyenia porządnie podług liter s pilnością zebrány. *RejZwierc* Aaa3, 67; *WujJud* A7, 105; *RejPosRozpr* b3, c2 [2 r.], c3; A iż to ofobliwy łkutek iest z martwychwítánia Páná Iezufá Kryftufá/ odpulzczenie grzechow/ vĮprawiedliwienie ábo żywotá nápráwione [!]/ y niefmiertelność *RejPosWstaw* [110²]; gdzye łá ty czterzy ofobliwe pobożności części. *RejPosWstaw* [143³], [41³]; *BudBib Eccli* 19/21, *Dan* 13/31; *MycPrz* II A4v; wtém gośpodárftwie iáko ofobliwfczém nád inné obiérác łye raczyłz *Strum* B5; *BudNT* Hhv; *CzechRozm* 68, 123, 155v, 162v [2 r.], 185 (10); y ták ie [*małżeństwo*] opátrzył [*Bóg*] ofobliwą łáfką/ że áni go zepłował grzech pierworodny/ áni zgłádził potop/ áni kaźń inřza Pánfka zniřczyłá. *KarnNap* F2; Szátá/ trzewikiem ábo botem/ [...] kámykiem ofobliwym/ y wřzelákim kořtownym vbiorem á zdáleká przynieřionym/ ták fię chcemy popiřowác/ áby fię nam dziwowano. *ModrzBaz* 56, 12, 21, 24v, [41], 42 (16); *SkarJedn* 47; *KochPs* 20, 78, 98, 171, 210; *SkarŻyw* 26, 80, 201, 262, 294 (9); W gonitwie z drzewy miedzy inřzymi mieli przednieyfc mieyfcá y dank dzielności (*marg*) Ian Tárlo/ Iarocki/ Polacy/ y Ian Rechemberger Gońcy ofobliwi. (–) *StryjKron* 727, 607; *CzechEp* 5, 40, 48, 49, 51 (17); *CzechEpPorz* **2; *KochJez* B4; ták iżby fię mnie tym báwić nie potrzebá/ by mi był X. K. ofobliwey do tego przyczyny nie dáł *NiemObr* 151, 4, 29, 36, 37 [2 r.], 40 (13); Ten mu łye fortél ze wřzech zdał naofobliwfczy. *KochBr* 151; *ReszPrz* 88; *ReszHoz* 121; *ReszList* 142; *WerGość* 259; *WerKaz* 275, 303 *marg*; *PudłFr* 25, 68; *GostGospSieb* +3; Gdy Rzymiánie w Sycyli y wiodác woynę s KártáGINEńczyki/ woyská łwe mieli. Hetman KártáGINEńfki pagorki y mieyfcá ofobliwfcze záfięgnął *Phil* C3; *GórnTroas* 69; *KochCn* B4; osobliwy filar Kořciołá Bożego/ Athánázyufz. *LatHar* 376, 190, 201, 251, 264, 476 (10); tym zacnieyřzym zoftáwfczy nád ánioly; im ofobliwfcze nád nie imię odziedziczył. *WujNT Hebr* 1/4, s. 227, 238, 453, 505, 508 (12); *WysKaz*)(2v; Od których płac

té poddáné nálezé w téy mierze z ofobliwéy dobrotliwości nálezéy wolné czynimy ná wieki. *SarnStat* 547, 63, 114, 216, 349, 644 (18); *SiebRozmysl* E3v; *KmitaSpit* B; iż iedná žiemiá nie zwykłą rodzić/ y ofobliwych doštátkow żywności/ y ofobliwych mężow. *PowodPr* 70, 32, 37 marg; *SkarKaz* 5a, 381a, 577a; *VotSzl* B3, C [3 r.], D4 [2 r.], E2v; *GoslCast* 34; *SkarKazSej* 706a; iż nád Xiężnę owá/ Ofobliwżego coś miałał Krolowa. Iáko nád leśne Nymphy ma Dyáná/ W złoto vbrána. *KlonFlis* G4v, A3; *KlonWor* **v; *RybWit* Av, A2v.

N sg f w funkcji orzecznika: »osobliwa, osobliwsza« (2): Ono ofobliwá w 1 Macha: 16. w wirfzu 2 Iírael bywáło wybáwione. *BudBib* c3; Ale to ofobliwża/ co o duchu ś. wyznawáią *NiemObr* 133.

W połączeniach szeregowych (13): Contra venenatos morsus praecipua remedia, Przeciwno wkáżeniu yádowitych robaków/ nayofobliwżé á náylepżé/ y náypewnieyżé lekarftwá. *Mącz* 36d; Paradoxon, Co yeft przeciwno mnímániu póspolitemu/ Co ofobliwego/ Nowego á rzadkiego yeft. *Mącz* [95]b; Eximius, Wyborny/ ofobliwy/ niepóspolity/ cudny/ známienity. *Mącz* 102d, 142b, 346d; *RejPosWiecz*² 92v; *Strum* A3; *CzechRozm* 162; *KarnNap* F3v; *WerGośc* 255; *Calep* 543a, 830a; [św. Jan] ktory dáleko więtżé y ofobliwżé y z bogátfzemi dáry Bożemi póświęcenie wziął/ niżli Ieremiałz. *SkarKaz* 577b.

W charakterystycznych połączeniach: osobliwa(-y, -e) chęć (4), chuć (2), cnota (5), dar (26), dobrodziejstwo (3), dzielność (4), dziękowanie (3), kochanie (9), lekarstwo (11), łaska (30), miejsce (10), miłosierdzie (2), miłość (8), moc (11), nauka (9), objawienie (6), obrona (2), opatrność (2), piecza (8), pilność (3), pociecha (11), pomoc (6), pożytek (9), praca (3), przykład (9), staranie (2), szczęście (2), umiłowanie, upominek (2), zapłata (2).

Wyrażenia: »co(kolwiek a. coś, a. coż) (naj)osobliw(sz)ego, nieco osobliwego« = *quidquid praecipuum Vulg* [szyk 20:3] (22:1): iż nyeco ofobliwego obaczyli/ czego przed nimi nikt nye obaczył. *KromRozm I* E2v; *KromRozm III* E; *LubPs* N2v marg, Ov marg, Y4v marg; *Leop Deut* 12/11; Iazon [...] chcąc co ofobliwego po łobie w pámięć ludzká ná świcie zoftáwić/ vmyślił żegłowác á doftác złotego runá w Kolchis *BielKron* 53v, 10v, 54v, 440v; *Mącz* [18]b, 46a; *OrzQuin* E3, T3; prosił Archimedeffá [...] / áby ofobliwego co okazał z téy Náuki. *GrzepGeom* A4v; Naprzod iáko Pan Bog dziwnie wykstałtował ferce káżdego z ofobná/ y dał coś ofobliwego iednemu nád drugiego. *GrzegŚm* 30; *WujJudConf* 89; *NiemObr* 48; *KlonŻal* A3v; *KochBr* 153; *PudłFr* 32; *GórnTroas* 5; *KlonFlis* G4v.

»osobliwy dziw« [szyk 1:1] (2): *BielKron* 171v; O tych [*Besarabach*] piął Ouidius Nafo Poéta zacny zá ofobliwy dziw do Rzymiánow *StryjKron* 105.

»w dziw osobliwy« (1): [*Troja*] Miáłto w dziw ofobliwé/ niebiełkich robotá/ Zły koniec wzięła *GórnTroas* 8.

»osobliwym kuńsztem« (2): *KochPs* 203; pewienem ia tego/ że [...] miłterny ten á ofobliwym kuńsztem spráwiony związek ciáłá mego w rychle fię rozerwie *LatHar* 637.

»osobliwym misterstwem« (1): á odzienie iey [*królowej*] będzie złotem przetykáne ofobliwym miłsterftwem. *RejPs* 68v.

»osobliwym obyczajem« (4): *KuczbKat* 240; ACżkolwiek Miniłterium [...] ściága fie też ku wzbudzáníu y záchowáníu modlitw póspolitych/ [...] wżákże ofobliwym obyczáiem więcey należy

w przepowiadaniu łowá Bożego. *RejPosRozpr* b3; przeto iż nádeń nie ma Bog żadnego inźzego/ ták ofobliwym obyczáiem z ducha ś. poczętego *CzechRozm* 33; *WysKaz* 47.

»(dziwno) osobliwa panna, niewiasta« = *Matka Boska* [szyk 2:2] (3:1): Panno ofobliwá Miedzy wlfemi lutołciwá [...]. Dáy nám żywot czyłty *OpecŻyw* 190; A przeto tak pyłfe onyey łzwyąty Anselmus doctor o nyeuyáfto dzywno ofoblyua a ofoblyuyey dzywna *PatKaz III* 92, 93v; *LatHar* 414.

»osobliwa persona« (2): niewiele miałtu pożyteczny [!] ielft/ choćby też był Xiążęciem albo ofobliwą perłoną. *KwiatKsiąż* K3; *Mącz* 205a.

»osobliwa robota« (1): Y vkázował ná łobie ofobliwą robotą łzyte y háwtowáne/ iedwabne y łzárłatne łzáty *KlonFlis* A2.

»rzecz osobliwa« [szyk 6:3] (9): *HistAlHUNG* A2v; A iedná rzecz náofobliwíza w tym Proroku ma być obaczoná *BibRadz I* 353v, I 3d marg, 353v; *Mącz* 142b; *KuczbKat* 30; Abowiém Staw/ ielft rzecz ofobliwa/ może káždy názwáć Szpiżárníą w któręy by łkarb chowano. *Strum* H4; *CzechRozm* 162; Tákowé ofobliwe rzeczy może łobie zbiéráć, częścią z przykłádów dzieiów Polłkich, iáko y z inźzych hiłtoriy cudzoziemłkich. *SarnStat* 1263.

»osobliwa sprawa« [szyk 3:1] (4): O iáko ofobliwą łpráwą łą połtánowiony wlfytki rzeczy odćiebie náłz miły pánie *RejPs* 152v, 27; *KarnNap* B; Kilká zásię łłow od Anyołá ná ten čás opułzczonych/ [...] táz Helźbietá Duchá ś. pełná przyczyniłá: częścią Syná z mátką wyłławiáiąc/ częścią też z ofobliwey łpráwy Duchá S. *LatHar* 7.

»osobliwy wzgląd« (5): Et Bruta fulmina, apud Plinium, Piorunowe vderzenie/ które żadnemu nie przepułzcza/ to yelft/ nie ma ná nikogo ofobliwego włględu *Mącz* 27b, 157b, 405a, 406c; Chrześcijanie włzytkich wiekow y czáłow/ ná to miáłto [Rzym] ofobliwy wzgląd mieli/ y nawięcey ie czćili y ważyli *WujNT* 393.

Szeregi: »dziwny a osobliwy« [szyk 2:1] (2:1): *KuczbKat* 20; Ktoby mowił/ że w tym Sákrámenćie zołtáie iftność chlebá y winá/ wełpołek z Ciáłem y Krwią Páná náłzego Iezu Chriłtá/ á przálby dźiwnego onego á ofobliwego przemienienia włzyłtkiey iftnośći chlebá w Ciáło/ y włzyłtkiey iftnośći winá w Krew *WujJud* 263; *SkarJedn* 259.

»jedyny i osobliwy« (1): onę iedyną y ofobliwą modlitwę/ ktorą Chriłtus vcźnie łwe Bogá oycá łwego wzywáć náuczál/ to ielft/ Oycze náłz *CzechRozm* 6v.

»osobliwy i misterny« (1): bom tego názwíłká [tokarz] niegodźien: zem łię rzemiełłá tego ofobliwego y miłternego (w ktorym łię zdáwnná wiele zacnych łudźi kocháło) nie náuczyl. *CzechEp* 64.

»osobliwy a nalepszy« (1): Praecipua remedia, Ofobliwe á nalepfe lekárftwá. *Mącz* 36d.

»niezwykły a osobliwy« (1): Dofyc ná tym iż o rzeczy nie zwykłey á iście ofobliwey rozumieć bęđziemy. *BibRadz I* 3d marg.

»osobliwy, (a, albo) niepospolity« [szyk 2:2] (4): Exquisita doctrina Philosophus, Niepołpolitey álbo ofobliwey nauki Philofofph/ mędrzec. *Mącz* 336d, 395a, 399b, 404d.

»nowy albo osobliwy« (1): ále wźdy [zborny *kacerskie*] co nowego álbo ofobliwego przedfyte byorąc á łtárożytnne włtáwy y łpráwy krzełciyańłtwá łtofuyąc/ ofobliwe łchadzki łobye czynyą *KromRozm III* E.

»osobliwy (osobliwszy) a pewny (najpewniejszy)« [szyk 1:1] (2): Ad serpentium ictus praecipua herba, Ná vkąfzenie węzowe/ nayspewnieyfe á náyofobliwfe ziele. *Mącz* 36d; *SienLek* 140v.

»osobliwy i przedniejszy« (1): Przeto wielkość tey táiemnice którą nam Piśmo S. częfsto ku rozbieraniu/ iáko rzecz ofobliwą y przedniejszyą náłzego zbáwienia/ podawa *KuczKat* 30.

»skryty i osobliwy« (1): tedy tu muśi być przy tych Księgách coś fkrzytego y ofobliwego *OrzQuin* T3.

»sławny i osobliwy« (1): Przeto trudno fię iey [ligi chrześcijańskiej] [...] fpodziewać mamy [...]. Czego iefli ktory narod/ tedy náłz Polfki/ ma iáfne ále záłoſne świádectwá/ w fławnym y ofobliwym Krolu Wládyfłáwie v Wárny poráżonym *VotSzl* B2.

»osobliwy i (a) tajemny« [szyk 1:1] (2): Symbolum etiam. Krótka Sentencia, która táyemną á ofobliwą naukę w fobie ofięga. *Mącz* 436c; *CzechRozm* 162.

»trefny a osobliwy« (1): iako iednak w tey náłzey hifstoriey fiła fię trefnich a ofobliwych rzeczy naiduie. *HistAlHUn*g A2v.

»wielki a (i) osobliwy« [szyk 7:3] (10): *GliczKsiąż* C7; KSięgi Iobowe. ARgument. TA Hifstoria iefst nam przykádadem cudnym ofobliwey á bárzo wielkiej ćierpliwofci *BibRadz* I 273v, *6v, I 66b marg; *RejPos* 48v; *KuczKat* 30, 35, 40, 399; á zwláfzczá ku przeczyfstej Mátcie Bozey ofobliwe y wielkie náboženftwo miáá. *SkarŻyw* 580.

»osobliwy a wysoki« (1): a mi obacziwschi yego pokorę dalyfmi mv znafchey ofsoblywey a wiffokiey lasky woyewodztwo ziemie walaskiey *LibLeg* 10/65.

»znamienity a osobliwy« (1): A thoć fą známienite á ofobliwe dobrodzyeyftwá kroleftwá Pána Kryftufowego tu w tym docześnym żywocie náłzym. *LubPs* ee6.

Iron. (5): (marg) Innocentius trzeci ná heretyki práwá wczynił nie Christufowskie. (—) Ofobliwy Wikáryi Chriřtufow/ y potomek Apořtolfki: ofobliwa głowá ćiáá powfzechnego kořcioá: ofobliwy pářterz owieczek Chriřtufowych. *CzechEp* 42; Iż to fą ofobliwi namiestnicy y náłádowcy Chriřtufowi/ ktorzy tego co im Chriřtus rořkazał czynić niechcá *CzechEp* 51, 332.

2. *Szczególny, specjalny; singularis* *Modrz, JanStat, Cn; specialis* *JanStat, JanPrzyw, Cn; peculiaris, praecipuus* *Mącz, Cn* (120) : bula ofoblyua od fyxta papyeza czwartego moczą papyefką, vydana takye fromoczy y hanby y ye potápya *PatKaz* I 13; *MetrKor* 40/823; Bowyem on [Bóg] iefst ofobliwem opiekálnikiem tych ktorzy fobie lámi pomoc niemogá *RejPs* 170v; *LibLeg* 11/75; *RejKupSekl* a8; *KromRozm* I E3; *MurzHist* B3; *KromRozm* III I6v, P5; Ligurgus on wyelki á záwołány wydawcá praw Lácedemońfkich [...] te kthore fię godziły ku małżeńftwu á rodzenyu dzyatek ofobliwemi dořtoynořcyámi á myeyfcem s práwá y wřtáwy fwey opátrzył *GliczKsiąż* C5; OSobliwa iefth á bárzo pyękna modlitwá/ áby Pan ftłumił fprzećiwniki kořcioá fwego *LubPs* N6, E3v, K3, Tv, cc6v; Wwymuiąc ty Cechy s tego porzádku/ ktorzy ofobliwą prerogátywá y Przywileiem od przodkow Iego K. M. álbo od kthorego Zwierzchniego Pána fwego fą nádárzeni y opátrzeni. *GroicPorz* f4v, t2; Ták też y Anguřtyn [!] fwięty/ izali kxiąg ofobliwych nie nápiřał/ w ktorych błędy fwoie iáwnie wyznał? *KrowObr* B2, 121v [2 r.]; *Leop Ps* 129 arg; Wřzelákie rzeki ktorymi idzye z puřt fą náłze/ y z ich biegámi/ choćiaby kto miáł ná nie ofobliwe práwo/ tedy iednák niewolno nikomu ná nich iázow czynić *UřtPraw* E2v, E3; w ktory dzień lud wřziął od Pána zakon á ofobliwe práwá/ iáko lud wolny.

BibRadz I 71b *marg*, I 103c *marg*; dáie mu też Przyştává/ y ńtrożá z niebá Angiolá ofobliwego. *OrzRozm* B4v, C3v; ále fałkam z winem y onym chlebom był ofobliwy ńtoł przyrządzony/ podle ołtarza *BielKron* 329, 329v; *LeovPrzep* A4; Caecubum, ofobliwe wino w Kámpániey. *Mącz* 29d; Gladiatores, Byli przed czáfem ofobliwi ludzie w ńzermierńtwie wyćwiczeni które ńpuńczano w ńzranki ńzermowác o gárło v Rzimiánów. *Mącz* 146a; Recuperator, Sędzia który był od pretorá ku ofobliwym ńprawóm wyładzón/ podńędek. *Mącz* 348d; Toga, Ofobliwy Xtałt ńzáty był v Rzimiánów/ długa uczćiwa á poczeńna ńzátá. *Mącz* 456d, 89a, 98b, 161a, 190d, 238a (13); *OrzQuin* H3v, T3v; Ofobliwa wodka ná oczy/ weźmi lińcia rzepikowego/ końzyńczkowego/ kopru włofkiego *SienLek* 67; Ieńt też ofobliwa máńć przeciw káńzłowi/ thym kthorzy niemogá w ńię żadnych lekarńtw brác *SienLek* 83v, 34, 79v, 89, 105 [2 r.], 107 (16); moźem rozumieć krolá nád krolmi/ y páná nád pány. Kthory łobie ńtworzenie rodzáiu ludzkiego iákoby oblubienicę namileyńzá ofobliwym przywileiem miłości przyłaczył *HistRzym* 102; *RejPos* 31v; *KuczbKat* 260; Przetoź káńdemu zborowi ábo zebrániu ieńt ieden ofobliwĩ przełozón Páńterz/ ták iákoby nieiáki wierny ociecczeládný [!]/ ńprawuńiac á záchowywáiac wńzytkę czeladkę. *RejPosRozpr* c; *BudBib* b2, c4; *BialKaz* B2; *CzechRozm* 6v, 60v, 197, 231v, 239v, 253v; Przed láty wonych wielkich mieńćiech byli ofobliwi Vrźędnicy/ ktore zwano *AEdiles*/ iákoby Dozorcy domow *ModrzBaz* 35; Bo nigdy woyny niewńzczynáli/ áź vpomniawńzy ńię ńwego/ á woynę przez ofobliwego ná to obránego posłá [*per foecialem legitime denunciato*] opowiedźiawńzy. *ModrzBaz* 104v, 32v, 36, 128v [2 r.], 132v; To pińanie moie gdy wynić miedzy ludzie miáło/ ofobliwem ná to oko miáł/ ábych ie wáńzey K. M. przypifał *SkarJedn* A4v, 121, 264; *SkarŻyw* 213, 348; *CzechEp* 287, 289, 361, 417; *NiemObr* 133, 160, 172; *GórnRozm* G2; *ActReg* 21; *Phil* C2; Iezu/ ktoryń błogofławioná P. Máryá/ trzećiego roku po národzeniu iey/ przez ńługi twe Káplány/ y rodzice iey/ miáłto ofobliwey ofiáry/ w Końćiele oddáná/ przyiac z Oycem y z Duchem S. raczył. *LatHar* 548, 10; GDźie ofobliwéy zmienki w Przywileiu/ álbo w zapińie o Cle nie ieńt vczyniono/ Pńawu Królewńkiemu vznawamy bydź záchowano. *SarnStat* 398; y iné ńprawy przez nie ńkazáné w ofobliwych kńięgách ná to vczynionych bywáią wpińowané *SarnStat* 748, 303, 352, 447, 538, 656 (20); *PaxLiz* C3v.

Szereg: »rozne a osobliwe« (1): Hi omnes legibus inter se differunt, Máýá różne á ofobliwe pńawá. *Mącz* 123b.

3. *Dotyczący jednej osoby lub rzeczy, osobisty, prywatny, indywidualny; własny, właściwy; privatus* *Mącz*, *JanStat*, *Cn*; *specialis Calep*, *JanStat*, *Cn*; *peculiaris, praecipuus, privus, proprius, singularis* *Mącz*, *Cn*; *domesticus, idiota* *Mącz*: *alienus* *JanStat* (126) : dyabli ńá żywi cicho, á wezwani cichożywowie (iako y ludzie) rozumem domyńlni, ducha cirpiącego, ciála powietrznego, bytu wiecznego, z tego lepak pięciorga, troie z ludzmi ieńt im pońpolite, czwarte ich ofobliwe, piáte lepak ńpołu z bogi nieńmiertelnymi maiá. *BielŻyw* 91; *MurzNT* 33v; *GliczKsiąż* O4v; Ma [sędzia] tedy ofobliwe ńumńnienie y wiadomóć odłozyc ná ńtronę/ y wedle Sądowych ńpraw ńędzić. *GroicPorz* b2, dd; *BielKron* 307v; *KwiatKsiąż* N; *Idiotes vel Idiota*. Ofobliwy który ńam łobie tylko żywie/ też ten który nie ma ná łobie yákiego vrźędu áni dońtoynońcy/ też prońtak gnuńny niewmieyętny. *Mącz* 164b, 94c, 152c, 194b, 256c, 286b, 322d [2 r.]; *HistRzym* 44; A tu dopirko przypátruy ńie ńpráwie tey Ewanyeliey dziefieyńzey/ nam ku ofobliwey náuce od Páná náńzego zońtáwioneý. *RejPos* 251, 246v;

KwiatOpis A3; *RejZwierc* 40v; Ofobliwe potrzeby/ należące żywotowi ludzkiemu łą/ wodą/ pokarm/ wbiór/ y dom ku okryciu łąkáradości iego. *BudBib Eccli* 29/26[28]; Chriřtuřowi wczniowie ábo oni ofobliwi ie⁶⁰ Apořtołowie: ktorzy potym budownikámi domu Bożego mieli być *CzechRozm* 253v, 233; *KochPs* 118; *SkarŻyw* 115 marg; *CzechEp* 27, 169; *NiemObr* 23; Dogma – Nauka ofobliwą którą łobie obierzelz. *Calep* 338b, 996a; *WujNT* 870; Ale niechay będzie przyięgły/ y łpołobny do czynienia liczby połpolitéy/ ziemłkiéy/ y królewłkiéy ofobliwéy *SarnStat* 336; á zwłaczá ná ofobliwą prořbę y przyczynę y rádę Naiáfnieyłzého brátá náłzého namilłzého Páná Alexándrá *SarnStat* 886, 59, 1038, 1059, 1095, 1188; W trzecim przykazaniu obowiázal Bog ofobliwą pámiątką lud łwoy/ áby dzień řiodmy/ zániechawłzy řwieckich zabaw iemu pořwięcił *PowodPr* 50, 55.

osobliwy komu (3): *KuczbKat* 55; Propria est praeceptio Stoicorum. Tá nauká yeřt ofobliwa Stoykóm/ Tilko Stoici ták dzierzá. *Mqcz* 326d, 107a.

W przeciwstawieniach: »osobliwy ... pospolity (7), powszechny (2), jawny« (10): *MurzNT* 93v; Bo wyliczá nie tylko iáwne cudá/ ále y ofobliwe y włáłne ludu onego *LubPs* dd3v; *Mqcz* 155c, 322d; *RejPosWiecz*² 94v; Wierny więcey łie ogládac powinien ná powszechné słowá Bożego roskazanie niźli ná ofobliwe duchá obiáwienie. *CzechRozm* 240 marg [*idem*] **5v; ták náłzá prywatá y ofobliwe poćiechy přetko wyłchná y zginá/ gdy łię z łpołpolitem [!] niezmielzáią *SkarŻyw* 115; *SarnStat* 538, 938.

Wyrażenia: »osobliwy dobrodziej« [*szyk* 1:1] (2): bylé dziekował [*czytelnik*]/ náprzód panu Bogu/ Potym niektorem ofobliwym dobrodzieium moiem/ Iako Iego M: Křiążećiu Prułkiému/ Ich M: panum woiewodom Iunowłodzławłkiému/ i Płockiému *MurzHist* A4; *GliczKsiąż* A4.

praw. »osobliwy list« [*szyk* 3:2] (5): Ofobliwy zárye Liřt ielř/ ktorzy od ofobliwey Perfony/ nie iáwnego Piářzá ręką bywa piáány/ iáko ielř Cyrograff/ Auszug/ Miłływy. *GroicPorz* y3, y2v [2 r.], y3, oo2.

»lud osobliwy« = *naród wybrany*: *Żydzi w Starym Testamencie, chrześcijanie w Nowym Testamencie* [*szyk* 5:1] (6): A otoź łą ołtátecznemi ktorzy będą pierwłzemi/ á łą pierwłzemi ktorzy będą ołtátecznemi. (marg) Temi słowy chce zložyc proźną chwáłę Zydowłką ktorzy łię chlubili że ie łobie Bog obrał zá lud ofobliwy. (–) *BibRadz Luc* 13/30; *RejPosWstaw* 22 [3 r.]; *RejPosWiecz*³ 98v; *WujNT Tit* 2/14.

»msza osobliwa« = *msza na jakąś intencję, w której tylko kapłan przyjmuje komunię* (6): A tak y wemłzi Papielkiew ofobliwey/ gdy nie dla przymowania řacramentu bywa czyniona ale za dułze/ niemoczne/ konie [...] niemoże być tam prawdziwy řacrame^{nt} *SeklKat* Y2v; *WujJud* 225 marg, 226v, 227 [2 r.], Mm6.

»osobliwym obyczajem« [*szyk* 7:1] (8): Y teraz nye łam yeden Caluinus ofobliwym łwym obyczáyem piłmo o bożym ćyele áłbo wyeczerzy páńłkyey wykłáda *KromRozm II* q3, n4; *KromRozm III* F2, F8; *Mqcz* 155c; Mielzka [*Pan Krystus*] mowię/ nie tilko onym połpolitym obyczáiem/ to ielř/ nie zwirzchownie tylko/ [...] Ale ofobliwym obyczáiem/ to ielř/ wewnętrznym/ to ielř/ w łercach prawdziwych wiernych. *RejPosWiecz*² 94v; *KuczbKat* 240; *SarnStat* 1025.

»osobliwa persona, osoba« (4:1): Drugie [*pieczęci*] nie wáźne/ kthore řadney rzeczy wieczney potwierdzác niemogá/ iáko łą pieczęci ofobliwych Perłon. *GroicPorz* y3v, y3 [2 r.]; Congiarium,

Dar/ Vpominek/ który król álbo xiążę ludziem/ álbo ofobliwym yákim perfonam dáye/ álbo też żołnierzóm *Mącz* 63b, 329c.

»osobliwe pozwolenie (a. przyzwolenie, a. zezwolenie)« = *specialis comprobatio a. consensus JanStat* [szyk 4:1] (5): O błogofławiona Márya/ [...] koraś ofobliwym twym onym zezwoleniem/ ráunku dodała świátu zágubionemu. *LatHar* 486; NAKoniec vftáwiamy/ y poftánowiliłmy zá wołą y przyzwoleniem ofobliwym [*voluntate et consensu JanStat* 231] Pána náńżego Króla przereczoného *SarnStat* 189, 1059 [*idem* 1188], 1096, 1188.

»osobliwe prawo« [szyk 1:1] (2): Ius singulare, et ius privatum, Ofobliwe práwo niektórych ártikułów fie dotykájące. *Mącz* 178d; IZ káždé pobiéránié/ które bywa zá práwem cudzym álbo ofobliwym [*alieno seu privato iure JanStat* 60]/ póspolita wolność [...] obrázićby musiało *SarnStat* 396.

»osobliwy przyjaciel« [szyk 2:1] (3): *LibLeg* 11/135v; iż mi Pan Doktor Stániław Rozárius w. W. Służebnik/ ofobliwy moy przyiaciel/ ktemu chući dodał *GroicPorz* A4; *BibRadz* Ps 41 *arg.*

»przywilej osobliwy« [szyk 5:2] (7): Przywileie póspolite y ofobliwe [*privilegia publica et privata JanStat* 103] nie máią inák być rozumiane y wykládane iedno iáko łamy w łobie brzmią. *UstPraw* H2 [*idem SarnStat* (4)]; *SkarJedn* 107; *WujNT* 307; *SarnStat* 52, 99, 327, 765.

»osobliwe rozkazanie« [szyk 1:1] (2): Tak yakosmi srofkazania v.k.m. ofsoblywego miely wyechacz kv rofgraniczeniv a rofyaldowy panstw vk.m. *LibLeg* 11/75; *CzechRozm* 246v.

»sąd osobliwy« (2): tám [w *Wenecyjej*] Kłyżę z Konfiliarzmi łwemi/ y że [!] wlyztkiem łwoiem Senatem/ nic o Sądziech tych ofobliwych niewie/ łą ná to Sędziowie wyłádzeni [*lege: wyłádzeni*]/ ktorzy *priuata* łądzą. *OrzRozm* T4; Boiázliwe dekretu Páńkiego z łądu ofobliwego y poiedynkowego oczekawanie. *LatHar* 669.

»sekretarz osobliwy« (1): áby łzli ku iednemu rycerzowi łtháremu/ Krolá vmárłego łekretarzowi ofobliwemu/ á ktoregoż kolwiek by on z nich Krolem wyzwolił áby ten krolował. *HistRzym* 101.

»swoj osobliwy« [szyk 6:3] (9): zyczacz w M. od pana Boga wíczego dobrego a od Czefłarza łalky yako przyaczyelom łłwoyem ofsoblywem. *LibLeg* 11/135v; *SeklKat* K4v; *KromRozm II* n4, q3; *KromRozm III* F2, F8; *GórnDworz* C8v; *NiemObr* 50; iż téż máią łwoie ofobliwe niektóre zwyczáie *SarnStat* 1146.

»urząd osobliwy« (1): Apoštołowie w vrzędzie łwym ofobliwym Apoštołkim/ námiestnikow nie máią *NiemObr* 50.

»osobliwe zdanie« (1): iż káždy człowiek ma łwoie około káždery rzeczy ofobliwe zdanie *GórnDworz* C8v.

Szeregi: »osobliwy a dobrowolny« (2): á z woléy vprzéméy á ofobliwéy/ y zá ofobliwym á dobrowolnym pozwoleniem Rad náńżych Duchownych y Swietckich [...] w część/ y w włáność Korony Polłkiéy przywrácamy [*ziemie*] *SarnStat* 1059 [*idem*] 1188.

»jawnny i (albo) osobliwy« (4): *GroicPorz* y2v [2 r.], oo2; áby káždy Piłarz iáwnny/ álbo ofobliwy [*notarius publicus aut privatus JanStat* 240] Dworu náńżego Bifkupiého [...] wiécéy nic nád łżeść grofzy práłkich wyćięgác áni brác od niedofátiecznych nie máią *SarnStat* 221.

»mianowity i osobliwy« (1): poniewáz miánowite y ofobliwe Chriřtułowe rofkazanie temu iuz zábiegło *CzechRozm* 246v.

»(bądź, tak, i) pospolity i (bądź, jako) osobliwy« = *communis et praecipuus a. domesticus et publicus* *Mącz*; *tam generalis quam specialis JanStat, JanPrzyw; publicus et privatus JanStat* [szyk 12:5] (17): *UstPraw* H2; *BibRadz* I 1c marg; *Mącz* 36d, 94c; Ale iż ieft Modlitwy łpofob dwoiaki/ Ofobliwy y Połpolity *KuczbKat* 370; *WujJud* 227; *RejPosWstaw* [143⁴]v; *NiemObr* 29; *LatHar* 172; Pánów y łzlachty włyfłtkich czyniémy wolné/ y wymuiemy od fłkádánia włyfłtkich dáni álbo podatków ták połpolitych iáko ofobliwych *SarnStat* 882, 52, 63, 99, 327, 349, 765, 1025.

»osobliwy a tajemny« (1): Z ktoregoż pifmá to mamy Izali nye z ofobliwego á táyemnego podányá? *KromRozm II* h4v.

»własny abo osobliwy« (1): który [*Chrystus*] dał łámego siebie zá nas/ áby nas wykupił od wólzłakiey niepráwości/ á żeby oczyścił łobie lud przyięmny (*marg*) włány ábo ofobliwy. G. (-) *WujNT Tit* 2/14.

»włáściwy i osobliwy« (1): że tá chwałá/ ták włáściwa y thák ieft Pánu Bogu ofobliwa/ iż ładnemu łtworzeniu łłużyć niemoże. *KuczbKat* 55.

W przén (1) : Ze téz łłtá śmiál gánić rymem włczypliwym: Acz to potym odwałá [!] piórem ofobliwym. *KochFrag* 22.

a. *W funkcji rzeczownika* (2) : tedy on [*Sokrates*] Crytonowi łwemu ofobliwemu rzekł, że potrzech dniach vmrę, bom wid[z]iál wéfnie piékná niewiáftę, która mi powiedziála że potrzech dniach vmrzéłz. *BielŻyw* 55; A niemnimay [...] áby Pan Bóg niemiál ofobliwych zówždy/ co chwalili Imię iego (*marg*) Bóg ma łwé zówždy/ y kościól łwoy. (-) *BiałKat* 13v.

4. *Osobny, odosobniony; singularis Mącz, Calep, JanStat, Cn; separatus Vulg, Cn; solitarius Mącz, Cn; secretus Mącz* (64) : myenyacz pana Iana fyrliága bicz łzdrayczá czczy moyey. przetho yłz my zóná moyá przechovyva y napokoyv ofoblyvem łłnyá łłiá przechoviva zamyka. *ZapMaz V S* 2/335; Ktore łá vczinki á grzechy przeciw duchu łwiétemu? [...] Niewierzyc [...] że by niebył ofobliwą perłoná *SeklKat* P3; *KromRozm III* E; *KrowObr* 104v; Tákże Krol Ozyálz był trédowátym aż do dnia łmierci łwoiey/ y miełłkál w domu ofobliwym pełen thrędu *Leop 2.Par* 26/21; *BibRadz* I 336b marg; *BielKron* 231v; Secta, Sekta/ błedliwa [!] nauká/ ofobliwa rotá/ máyáca ofobliwe mniemanie/ náukę y wiárę w wielu rzeczách. *Mącz* 384d, 362d; Zábicié powietrza/ ieft Páráliż w ofobliwych członkoch *SienLek* T2v, 135; Potym krolewná przebywáiąc w ofobliwym gmáchu z zóná rycerzowá/ á gdy czás przyłzedł porodzenia/ porodziłá łyná. *HistRzym* 32, 13v, 36; *KwiatOpis* C4; *WujJudConf* 84; Y áby óná wodá która idzie Rzeká miálá dobry y ofobliwy odchód á nie tędzy kedy ma być łpufzczánié Stáwu. *Strum* F4v, O3; *KochPs* 98; Apołtołowie Páńłcy ofobliwych domow/ łobie nie budowáli/ áni budowác rołkázowáli/ ále w do^{mv} v ktoregokolwiek brátá z wiernych/ łchadzki y nabożeńłtwo odpráwowál[i]. *NiemObr* 22, 23, 49, 138, 139; *GórnRozm* K4, M; *Calep* 982b; Moráwłkié tákże winá/ *et alterius, generis* áby w tych piwnicách y w domiéch nie były łkłádáné/ ále w ofobliwych dla pomiéłzánia ich. *SarnStat* 292, 1000; *KmitaSpit* C5v.

osobliwy od czego (1): *Insulae etiam dicuntur, Twierdze/ kopce álbo dóm ofobliwy od drugich domów. Mącz* 171c.

Przysłowie: *Natura nihil solitarium amat, Przizrodzenie nic ofobliwego nie miłuye. Mącz* 241d.

Wyrażenia: »osobliwe miejsce (*a. mieśce, a. miestce*)« = *separatus locus Vulg* [szyk 20:8] (28): *OpecŻyw* [79]; *SeklKat* C3; duże błogosławione [...] były na ofobliwym mieścu/ gdzie się ciefzyły nadzieią przyfzłę⁸⁰ przywiedźienią do boga *MurzNT* 199; choroby/ ktore fą brzydliwe á myerżyone [...] then ktoryby tákycie ćirpyał w zámknyneny á mieyfcu ofobliwym leżec á chowác fie ma *GliczKsiąż* G4v, G4; *Leop Ez* 43/21; *KwiatKsiąż* Gv; *Secessus, Ofobliwość/ Ofobliwe mieyfce/ Táymne/ Spokoyne. Mącz* 44d; *Peto te secretum, Profzęc cie na ofobliwe mieyfce/ trzebámi cie ná słowo. Mącz* 295b; *Toparchia, Vrząd/ Itároftwo nád yednym ofobliwym mieyfcm. Mącz* 458c, 14a, 43d, 49b, 56c, 196b, 272c, 383d; *O rozmáitych niedoftátkoch/ ktore fye przydawáią y thędy y owędy po ćiele/ niezukáiąc łobie mieftc ofobliwych SienLek* 124; *GrzegŚm* 4; *Tedy fędzia káżdego fwiádká ná ofobliwe mieyfce oddzielił HistRzym* 74, 37v [2 r.], 74, 74v [2 r.], 107v, 124v; *WujJudConf* 116; *CzechEp* 5.

»nic osobliwego« (1) *Mącz* 241 d *cf Przysłowie*.

»osobliwy sakret« = *ustęp, ubikacja* (1): *Latrina autem Domowy á ofobliwy fácret. Mącz* 134a.

Szeregi: »osobliwy, jedyny« [szyk 1:1] (2): *Monasterium, Ofobliwe/ yedine miefzkánie/ kłáftwór. Mącz* 230c, 395a.

»osobliwy a tajemny« (1): *Loca ab Arbitris libera, Ofobliwe á tayemne mieifcá. Mącz* 14a.

5. *Lubiący samotność; misanthropos Mącz* (9) : *Iełth to znamię Melankoliej w cieie panujęciej ktora czini człowieka boiaznego, ofobliwego. GlabGad* L6v.

Wyrażenia: [»osobliwa natura«: *Nie ták fą ofobliwey náturey pfczcoły iáko ludzie/ orłowie y mnodzy ptacy/ ále w towarzýftwie miefzkáią j robią. Cresc 1571 601 (Linde).*]

»osobliwy żywot« (3): *GliczKsiąż* K4v; dwa krolikowie przyiecháli z Niemiec do Rzymá dla nabożeńftwá/ tázme fie pokrzęcili/ opuścíwfy pánftwá/ do kłáfttorá wftąpili dla ofobliwego żywotá wiedzyenia w nabożeńftwie *BielKron* 167v, 174.

Szeregi: »osobliwy a cienny« (1): *nyechayby fie przyłóżył zá dzyećínftwá áby fie nye chronił ludzi/ áni theż ofobliwego á yákoby cyennego żywotá wyodł. GliczKsiąż* K4v.

»osobliwy, (a) nietowarzyski« [szyk 1:1] (2): *GlabGad* P3v; *Misanthropos. Latine osor hominum, Nietowarzyski/ ofobliwy człowiek ktory gárdzi ludźmi álbo fie chróni pofpolitowánia s ludźmi. Mącz* 223d.

a. *W funkcji rzeczownika* (3) : *Philoermus, Latine amator solitudinis, solitarius, Miłófnik pufzczy/ ofobliwy. Mącz* [297]d, 230c, 401 d.

Synonimy: 1. *dziwny, jedyny, niezwyczajny, niezwykły, znamienity; 2. pojedynkowy, własny, właściwy; 3. jedyny, mianowity, pojedynkowy, własny, właściwy; 5. nietowarzyski.*

Cf NIEOSOBLIWY, OSOBKOWY, OSOBNY